„MŁYNOBUDOWA"

ZAKŁADY BUDOWY MŁYNÓW J. WĘGRZYN i F. VOSTŘAK INŻYNIEROWIE

WARSZAWA, ul. Olszowa 14. Tel. 49 i 67-99. ADRES TELEGR.: „MŁYNOBUDOWA—WARSZAWA"

MASZYNY MŁYŃSKIE

KRAJOWE i ZAGRANICZNE
NAJNOWSZEJ KONSTRUKCJI

BUDOWA i PRZEBUDOWA MŁYNÓW

HANDLOWYCH i GOSPODARCZYCH

WSZELKIE ARTYKUŁY MŁYNARSKIE

GAZA SZWAJCARSKA

TURBINY SYST. FRANCISA

SILNIKI

KRAJOWE i ZAGRANICZNE

RYFLOWANIE WALCÓW

KAMIENIE MŁYŃSKIE

REMONT MASZYN

PORADY i EKSPERTYZY TECHNICZNE

Rok X. Warszawa, 31 stycznia 1928 r. Nr. 2

MŁYNARZ POLSKI

ORGAN ZWIĄZKU MŁYNARZY POLSKICH

WYCHODZI DWA RAZY MIESIĘCZNIE REDAKCJA I ADMINISTRACJA: WARSZAWA, N.-ŚWIAT 70

Redaktor przyjmuje codziennie od godz. 11 do 2 pp. Administracja czynna od godz. 10 do 3 pp.

WARUNKI PRENUMERATY:	Ogłoszenia przyjmuje	NUMER NASZEGO KONTA w P. K. O.
Dla członków Zw. Mł. Pol. kwart. 4 zł. Dla nie członków „ 6 „	Redakcja „Młynarza Polskiego" Nowy-Świat 70, tel. 277-45	1615

Inż. W. KRZYŻANOWSKI.

Zasieki — kosze zasypowe

Każdy zbiornik produktów przemiałowych, bez względu na jego rozmiary i na to, jakby się on nie nazywał, jest zwykle urządzeniem, powodującem zmartwienia dla obsługi młyna i powodem do różnych niedomagań przebiegu przemiału. We współcześnie urządzonych większych i automatycznych młynach każdy produkt odbywa swą drogę zgóry przewidzianymi przewodami rurowymi bez pomocy młynarza, tylko w małych i skromnie urządzonych młynach, w których półprodukty są kilkakrotnie przerabiane na posiadanych w niedostatecznej ilości walcach i kamieniach, bywają zbierane w zasiekach i koszach zasypowych, co wymaga znacznej wytężonej obsługi i ciągłej uwagi młynarza, aby wełniste niedomiały nie zawisły w koszu, skutkiem czego odnośna maszyna biegnie jałowo, sama się niszczy, a prócz tego powstają takie wytwory, których się wcale nie zamierzało. Chcąc wytworzyć dobrą mąkę zamierzonej jakości i ilości, musi młynarz dawać ciągłe baczenie na kosze zasypowe, utrzymywać zawartość ich w ruchu, pilnować, aby piramidowe kosze całkowicie się opróżniały, pomagając przegarniaczami, albo opukiwaniem ścian koszy za pomocą gumowych obijaczy, lub podobnie. Często spotyka się kosze ze ścianami tak porozbijanemi, że stanowią zupełną ruinę, chociaż były wyłożone wewnątrz białą blachą w celu ułatwienia ślizgania się mlewa do wylotu. Takie zatkanie się, albo zawiśnięcie mlewa w koszu, niezauważone i nieusunięte zaraz, wywołuje poważne straty.

Z powyższych względów były proponowane najrozmaitsze mechaniczne wzruszacze i przegarniacze, przeważnie kosztowne, zużywające dużo siły, a jednak nie rozwiązujące należycie zadania, zwłaszcza, że przy kilkakrotnym kolejnym przepuście niedomiałów przez tę samą maszynę drobiącą, w koszu pozostają resztki poprzednich produktów, które opadają zwykle dopiero przy ostatnim przepuście, skutkiem czego powstają niewłaściwe produkty przemiału, będące powodem zmartwień młynarza. Dobry lekarz szuka powodów choroby pacjenta, tak i dobry inżynier-konstruktor, czy młynarz, muszą wynaleźć powód niesprawnego działania urządzenia. Co jest więc powodem zaznaczonych niesprawności? Od czego zależy zawisanie mlewa, tworzenie się tak zwanych sklepień, lub zatykanie się wylotów z koszów? Rozpatrzmy urządzenie koszów zasypowych. Lej kosza jest zawsze stożkowy lub piramidalny, dolny wylot znacznie zcieśniony, aby módz doprowadzać mlewo do wlotu odnośnej maszyny drobiącej. Na podstawie prawa fizyki o ciśnieniu na dno naczynia, opada ta część mlewa, która tworzy pionowy słup nad otworem wylotu, ponieważ nie jest podtrzymywaną (fig. 1). Sąsiadujące z tym słupem cząstki mlewa zsuwają się wprawdzie także, ale układają się pod właściwym sobie kątem względem otworu wylotu jednak tak, że pozostałe mlewo w sąsiedztwie skośnych ścian kosza wywiera boczne parcie na powyższe skośne ściany i na rdzeń zasypu, skutkiem czego mlewo zbija się w szczelną bryłę, uniemożliwiającą możność zsuwania się produktu ku wylotowi, z powodu wzmożonego tarcia się cząstek między sobą i o ściany kosza. Siły te układają się zawsze w kierunku skośnym, względem ścian tak, że nawet wybicie koszów gładką blachą nie wykazuje pożądanych skutków. Powody złego działania stożkowych koszów są przez powyższe wyjaśnione, można więc właśnie w tym kierunku szukać środków zaradczych. Ponieważ ogólny ciężar zawartego w koszu produktu — mlewa, wywołuje boczne parcia i wzmożone tarcie mlewa o boczne skośne ściany, należy zatem zaznaczony ciężar tak zmniejszyć przez podzielenie go, aby nie wywierał ujemnego wpływu, co da się osiągnąć przez wbudowanie (naprzykład) kilku lejów jeden w drugim tak, aby między ich skośnymi ścianami pozostały względnie niewielkie, wązkie przestrzenie (fig. 2), zatem ogólna waga pojemności zasadniczego leju zostanie podzieloną pomiędzy wbudowane dodatkowe leje, a w wyniku tego mlewo jest mniej zgniatane, nawet zsuwa się względnie luźno, parcia boczne i wywoływane tarcia są mniejsze, czyli mogą być przezwyciężone przez własny ciężar odnośnego słupa mlewa, a zawartość każdego z lejów może się całkowicie opróż-

niać. Jakże się jednak przedstawia los zawartości centralnego leja? W nim ujawnią się poprzednio zaznaczone niedomagania, o ile jego, ku dołowi skierowany, wierzchołek miałby być otwartym i służyć jako wylot. Jeżeli jednak wierzchołek centralnego leja pozostanie kończasto zamkniętym (fig. 3), a nawet na ten lej nadbudujemy dalszy lej z wierzchołkiem, skierowanym do góry (fig. 4), to zmniejszymy wprawdzie pojemność kosza zasypowego łącznie o pojemność ostatnio zaznaczonych stożków, ale zawartość pozostałej pojemności lejowego sąsieka-kosza będzie się całkowicie i czysto, samodzielnie opróżniała.

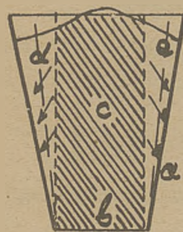

Fig. 1

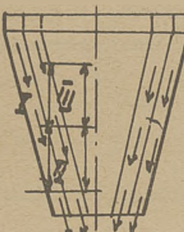

Fig. 2

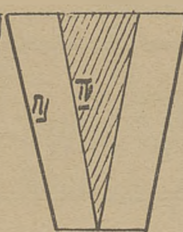

Fig. 3

Fig. 4

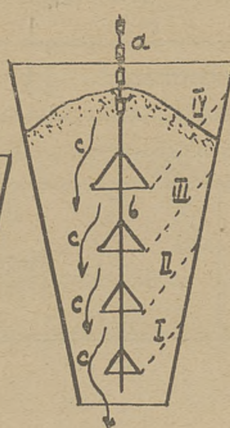

Fig. 5

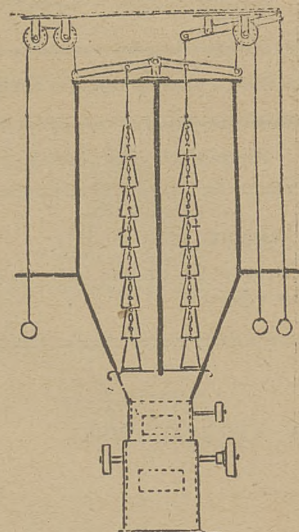

Fig. 6

W myśl opisanych zasad powstała, wprawdzie patentem chroniona, konstrukcja sąsieków pryzmatycznych i lejowych, przedstawiona szkicowo na fig. 5 i 6, przy której nietylko sprawa całkowitego opróżniania się, ale i prawie niezmniejszona pojemność zbiorników została całkowicie rozwiązaną. Zasada daje się określić w sposób następujący: parcie słupa mlewa, znajdującego się nad wylotem lejowego zbiornika, zostało rozłożone i zniesione, a konstrukcja polega na elastycznem zawieszeniu wewnątrz kosza zasypowego (fig. 6), za pomocą łańcucha lub giętkiego prętu, względnie liny, na których, w odpowiednich odstępach, są umieszczone ruchome stożkowe dzwony c, których zewnętrzne ściany odpowiadają kątom naturalnych skosów odnośnych produktów. Stożkowe dzwony służą do podtrzymania produktu, znajdującego się nad wylotem z leja kosza zasypowego tak, aby nie wyleciał i aby nie mogły tworzyć się tak zwane sklepienia w koszu, ale przeciwnie, aby zmusić mlewo do zsuwania się w przestrzeniach między ścianami dzwonów i kosza, co zapewnia całkowite — czyste opróżnianie się sąsieków i koszów zasypowych. Fig. 5 przedstawia lejowy kosz zasypowy, teoretycznie podzielony na 4 jeden w drugi wbudowane leje I, II, III, IV, które są zaznaczone punktowanemi linjami; zatem zawartość jest teoretycznie jakby tylokrotnie podparta i tym sposobem pozostaje luźną, niehamowaną bocznemi parciami. Dzwony odciążają kosz zasypowy, ponieważ przejmują na siebie większą część wagi zasypu, nie wywołują jednak znacznego zmniejszenia pojemności sąsieku-kosza. Ruchome i poddające się zawieszanie dzwonów ma na celu samodzielne dostosowywanie się dzwonów do przygodnie powstających parć w koszu w wypadkach, gdy mlewo jest nierówno zasypywane, przyczem wielkość jednostronnego parcia, jego kierunek, albo naturalny skos produktu ulega chwilowej zmianie.

Możność zmiany głębokości zawieszania łańcucha z dzwonami, może być wyzyskaną w celu zwiększenia lub zmniejszenia szybkości i ilości wylatującego mlewa, stosownie do zdolności odbiorczej danej maszyny, co w wielu wypadkach, a nawet zawsze, jest wielce pożądanem. Niezależnie od powyższego, wylot z leja sąsieka-kosza zasypowego musi posiadać właściwe zamknięcie, w rodzaju zasuwy i t. p. W ten sposób urządzone zbiorniki mlewa, z przestawianymi odpowiednio do własności produktów dzwonami o odpowiednio skośnych zewnętrznych ścianach, oddają w młynarstwie znakomite usługi, są względnie niedrogie i mogą być polecane.

Kronika

ZBOŻE I MĄKA.

Ubiegły tydzień cechował nastrój poświąteczny przy małych dowozach i obrotach umiarkowanych. Ceny pozostały bez zmiany, z wyjątkiem pszenicy, która pod wpływem wiadomości o zakazie przywozu z zagranicy, wykazała tendencję cokolwiek mocniejszą. Płacono za żyto kongresowe 41 zł. — 41 zł. 50 gr., za pszenicę 51 — 52 zł., owies 38 — 39 zł., jęczmień przemiałowy 39 zł., browarniany 42½ zł., otręby żytnie i pszenne 29 zł., wszystko za 100 kg. franco Warszawa. Na rynku mącznym nie zanotowano większych zmian. Próby podwyższenia cen mąki pszennej paraliżowane są przez młyny warszawskie, które zobowiązały się wobec władz do niepodnoszenia ceny mąki na okres zakazu importu. Ze względu na słabszą jakość mąki kresowej w tym roku, na rynku warszawskim obracają przeważnie mąką miejscową, która w tym roku wyjątkowo nadaje się do wypieku. Pod koniec tygodnia płacono za mąkę

pszenną warszawską i lubelską 4/0 A — 82 do 85 zł., za takąż pszenną 4/0 — 74—77 zł., za żytnią 3/0 (65 proc.) — 59 zł., wszystko za 100 kg. z dostawą do odbiorcy.

WEWNĘTRZNA POŻYCZKA PREMJOWA.

Rada ministrów uchwaliła na dzisiejszem posiedzeniu projekt dekretu Prezydenta Rzplitej, upoważniający Ministra Skarbu do wypuszczenia 4% państwowej pożyczki inwestycyjnej do wysokości 50 miljonów złotych w obligacjach po 100 złotych, opiewających na okaziciela. Pożyczka, zabezpieczona całym ruchomym i nieruchomym majątkiem państwowym, spłacana będzie przez wylosowywanie obligacyj w ciągu lat 10-ciu.

Losowanie premji odbywać się będzie dwa razy do roku w dniach 1 kwietnia i 1 października.

W pierwszem losowaniu, które odbędzie się w dniu 1 kwietnia 1928 r., wylosowane będzie: 1 premja na 200.000 zł., 10 premji po 10,000 zł., 63 premje po 1,000 zł., 252 premje po 500 złotych i 1044 premje do 250 złotych. Łącznie w dniu 1 kwietnia r. b. wylosowane będzie 750.000 zł.

UWAGI O ROLNICTWIE W ROKU 1927.

Spoglądając na miniony rok w życiu rolnictwa zauważymy, że rok ubiegły przeszedł zdecydowanie pod znakiem znacznego polepszenia i pomyślnej konjunktury dla gospodarstw rolnych.

Poprawa położenia ujawniła się nazewnątrz w postaci podniesienia się poziomu cen artykułów rolniczych i znacznego postępu rolnictwa w produkowaniu roślin, wymagających dużych inwestycyj, intensywności i umiejętności technicznych. Decydujący wpływ na poprawę wpłynęło ustalenie się wartości pieniądza, zjawienie się większych ilości kredytów, poważne obniżenie stopy procentowej, wreszcie widoki na ustalenie się cen produktów rolnych.

Wyrazem postępu rolnictwa w roku ubiegłym jest przyrost, rozmiaru obsiewu przy porównaniu przestrzeni obsianej w latach 1909 — 13, 1926 i 1927. Zauważymy z poniżej podanej tabelki, że obsiew wszystkich roślin w 1927 r. był większym, niż w roku 1926-ym:

Zasiewy w Polsce.

LATA	Pszenica	Żyto	Jęczmień	Owies	Gryka	Proso	Kukurydza	Groch	Rzepak	Len	Konopie	Ziemiaki	Buraki cukrowe
1909—1913	1353	5087	1265	2749	291	80	66	282	26	82	33	2404	168
1926	1100	4831	1234	2605	298	120	79	160	45	109	44	2361	185
1927	1139	4889	1239	2626	299	120	79	160	46	110	44	2406	202

Powierzchnia w tysiącach ha.

Postęp w obsiewie był rezultatem systematycznej pracy nad zmniejszaniem nieużytków i odłogów wojennych. Praca ta przysporzyła gospodarstwu społecznemu w ciągu jednego roku przeszło 182,000 ha, aczkolwiek nie dosięgnęła obsiewu w latach przedwojennych.

Analizując dokładniej zmiany w liczbach powierzchni obsiewu poszczególnych roślin, zauważyć możemy, iż pierwsze miejsce procentowo pośród roślin, wykazujących wzrost obsiewu, zajmuje burak cukrowy, którego plantacje w ciągu roku powiększyły się o 9,2%. Jest to dostatecznym dowodem poprawy konjunktur handlowych w cukrownictwie, jak również objawem wzrostu intensywności w gospodarce rolnej.

Pszenica ujawniła przyrost obsiewu 3,3%. Powiększenie obsiewu pszenicą należy z radością powitać. Od lat kilku bowiem społeczeństwo, jak i organa rządowe kładły silny nacisk na konieczność rozwoju produkcji pszenicy, ze względu na przeciwstawienie się nadmiernemu eksportowi mąki pszennej.

Poza burakami cukrowemi i pszenicą, znaczniejszy przyrost powierzchni obsiewu wykazały ziemniaki — o 2,1%, żyto — o 1,7% i owies — o 1%.

Rozwój uprawy żyta jest objawem pocieszającym dla naszych zagadnień aprowizacyjnych, tu też przedewszystkiem uwydatniło się zajmowanie pod uprawę gruntów, leżących odłogiem na terenach, zniszczonych pośrednio lub bezpośrednio przez wojnę. Rozwój uprawy owsa jest naturalnym rezultatem braku owsa, spowodowanego ustaniem dowozu z Rosji, która przed wojną systematycznie pokrywała niedobór w tej dziedzinie.

Poza wyżej wymienionemi roślinami zwrócić należy uwagę na wzrost uprawy lnu o prawie 1%, — jest to bardzo cenny postęp z punktu widzenia rozwoju gospodarczego województw północno-wschodnich.

Reasumując rezultaty porównywania liczb statystycznych, dotyczących powierzchni uprawy w 1927 roku, podkreślić należy wzrost intensywności, większe zastosowanie rąk roboczych, wreszcie poważniejsze stosowanie nawozów sztucznych. W sezonie jesiennym 1926 r. na całym terenie Polski zużyto 295,960 tonn tych nawozów, a w tymże sezonie 1927 roku konsumcja wyniosła 428,000 ton, t. zn. podniosła się o 76% w ciągu jednego roku. Ta liczba jest miernikiem zrozumienia konieczności intensywnej uprawy roli przez szerokie warstwy społeczeństwa rolniczego.

Mamy ciekawy jeszcze fakt do zanotowania, że postęp w rolnictwie uwydatnił się nie tylko w ilości obsianej ziemi, lecz również w wydajności ziemi. Jak wskazuje poniższa tabelka, zbiór z hektara w r. 1927 powiększył się i to w znacznym stopniu od zbioru w r. 1926, a nawet przekroczył normy średnie z lat 1922 — 26:

Zbiór z ha w kwintalach.

LATA	Pszenica	Żyto	Jęczmień	Owies	Gryka	Proso	Kukurydza	Groch	Rzepak	Ziemiaki	Buraki cukrowe
1909—1913	12,4	11,2	11,8	10,2	6,8	10,1	10,7	8,6	11,1	103	245
19.2—1926	11,7	11,2	12,3	11,7	8,3	10,1	12,2	10,1	9,9	122	207
1925	14,4	13,3	13,1	12,8	8,6	10,4	11,3	10,5	11,4	123	214
1926	11,6	10,4	12,6	11,7	8,4	9,6	13,4	10,0	10,2	105	201
1927	13,0	11,6	13,2	13,0	8,8	11,4	12,9	10,7	10,7	132	217

Trudniej jest natomiast ustalić pewne fakty w dziedzinie produkcji hodowlanej. Brak corocznych spisów inwentarza uniemożliwia oparcie się na materjałach statystycznych. Z bilansu handlowego za r. ubiegły zauważyć można: eksport inwentarza żywego przechodził kryzys. Kryzys jest rezultatem niekorzystnego ustosunkowania się cen w Polsce i na rynkach, będących głównymi odbiorcami omawianych artykułów.

Wywóz trzody chlewnej znacznie się wzmógł, aczkolwiek nie osiągnął poziomu lat ubiegłych!

Rozwój produkcji drobiu znalazł wyraz w dalszym wzroście wywozu jaj, który w ciągu 11 miesię-

cy 1927 r. przekroczył kwotę 94 miljonów złotych w złocie, wobec 71 miljonów w roku poprzednim.

Rok ubiegły dla rolnictwa był zupełnie szczęśliwy i przez wzrost dobrobytu wytworzył pomyślne warunki pracy na rok bieżący.

F. L.

CZY PRODUKCJA ZBÓŻ CHLEBOWYCH UBIEGŁEGO ROKU GOSPODARCZEGO MOŻE ZASPOKOIĆ POTRZEBY KONSUMCJI KRAJOWEJ I JEDNOCZEŚNIE EKSPORTU?

Doświadczenie lat ubiegłych wskazuje dostatecznie, że eksport zbóż jest o tyle tylko racjonalny i celowy, o ile dzięki wysokiemu urodzajowi osiągnięty zbiór przewyższa potrzeby aprowizacyjne kraju. W przeciwnym razie, gdy zbiór odpowiada ściśle potrzebom konsumcyjnym, lub też, jak to było w 1926 roku gospodarczym, jest nieco niższy od zapotrzebowania, wywóz zboża jest wtedy objawem niekorzystnym w swych następstwach, gdyż wywozi się zboże na jesieni po cenach niskich, a wytworzony wskutek tego niedobór pokrywamy importem w miesiącach przednówkowych po cenach znacznie wyższych.

Podobny eksperyment wywozu zbóż tuż po zbiorach, bez posiadania dostatecznych danych o ogólnych urodzajach i możliwościach eksportowych, groził nam również i w roku ubiegłym. Zakaz wywozu zbóż chlebowych zapobiegł ogołoceniu kraju. Późniejsza statystyka udowodniła, że zapasów nie posiadamy nadmiar, że Polska przy obecnym stanie warsztatów rolnych i nierównym poziomie ich kultury rolnej musi być zaliczona na razie do rzędu krajów, stojących na granicy samowystarczalności zbożowej.

Według obliczeń p. Edwarda Szturm de Sztrema („Rolnik Ekonomista" Nr. 1 z r. 1928) cała produkcja Polski wynosi:

NAZWA ZBOŻA	Tysiące kwintali (kw.=100 kg)	
	r. 1927	r. 1926
Pszenica	14759	12814
Żyto	56884	50114
Jęczmień	16341	15546
Owies	33900	30498

Zbiory należą do średnich, dla pszenicy i częściowo dla owsa trochę wyżej, niż średnich.

Obliczając: 1) produkcję każdego zboża, 2) ilości potrzebne na wysiew, 3) remanenty z lat poprzednich, otrzymujemy rozporządzalny zapas, a mianowicie:

	Tysiące kwintali (kw.=100 kg)			
	pszenica	żyto	jęczmień	owies
Produkcja 1927	14759	56884	16341	33900
Remanent 1926/27 przypuszczalny	500	500	—	—
Wysiew	2048	8842	2227	4734
Rozporządzalny zapas .	**13211**	**48542**	**14114**	**29166**

Dla dalszego rachunku: ogólnego spożycia i ewentualnych ilości na wywóz, musimy określić przeciętne roczne spożycie na głowę.

W latach poprzednich wynosiło ono:

ROK	Pszenica	Żyto	Chlebowe razem	Jęczmień	owies
1922/23	38	150	188	38	74
1923/24	42	165	207	48	104
1924/25	48	113	161	32	74
1925 26	42	169	211	43	91
1926/27	43	151	194	43	90
przec. 1922/22 — 1926/27	43	150	193	41	87
przec. 1908/9 — 1912/13 .	66	138	204	39	84

Opierając się na tem zestawieniu, możemy przyjąć, że przypuszczalne spożycie roczne na głowę może wynieść pszenicy — 43 — 45 kg., żyta — 160 — 165 kg., jęczmienia 43 — 45 kg. i owsa 90 — 100 kg. Przyczem uwzględnia się coroczną tendencję wzrostu spożycia na głowę, która się ujawnia po wojnie. Przyjmując ludność Polski w okrągłej cyfrze 30 miljonów, ogólne spożycie wewnętrzne Polski wynosi:

pszenicy . . 19.900 — 13.500 tysięcy kwintali (kw. = 100 kg.)
żyta . . . . 48.000 — 49.500 „ „ (kw. = 100 „
jęczmienia . 12.900 — 13 500 „ „ (kw. = 100 „
owsa . . . . 27.000 — 30.300 „ „ (kw. = 100 „

Z powyższego, wraz z tabelką, stwierdzającą ilości rozporządzalne wynika, że tylko pod względem **jęczmienia** rozporządzamy wyraźną **nadwyżką eksportową** w ilości 700 tysięcy do 1 miljona kwintali. **Pozostałych zbóż mogą być pewne ilości i to nieznaczne na wywóz, ale może ich nie być.**

F. L.

W SPRAWIE WYWOZU OTRĄB.

Otrzymanie zezwoleń na export otrąb do dnia 31 stycznia b. r. ze znacznem opóźnieniem i w okresie dla sprzedaży tego produktu najbardziej nieodpowiednim, spowodowało z jednej strony jednorazową masową podaż polskich otrąb na rynkach zagranicznych z drugiej zaś strony, wobec małej pojemności tych rynków w tym okresie, przeładowanie rynków zbytu i znaczny spadek cen.

Miało to ten skutek że młyny nie mogły wykorzystać w wyznaczonym terminie całego przyznanego im kontygentu wywozowego.

W związku z powyższem Wydział Młynów Handlowych przy Związku Młynarzy Polskich wystosował w dniu 25 stycznia bież. r. telegram do pana wicepremjera z prośbą o łaskawe przedłużenie terminu ważności udzielonego kontygentu dla niewykorzystanej ilości na dalsze dwa miesiące to jest do 31 marca 1928, młyny, przyrzekając współdziałać na-

dal z Rządem w utrzymywaniu cen mąki i chleba na możliwie najniższym poziomie. Nasz bilans handlowy przemawia również za tem aby exportu nie utrudniać, tembardziej eksportu produktu, stanowiącego odpadki z produkcji przemiałowej, a których podaż na rynki wewnętrzne jest nadmierna.

„ROLNIK-EKONOMISA".

Wyszedł z druku Nr. 1 „Rolnika-Ekonomisty", organu Związku Polskich Organizacyj Rolniczych.

Numer zawiera w treści: artykuły pp.: J. Gościckiego p. t.: „W związku z rokowaniami o traktat handlowy polsko-niemiecki", M. O. Grabowskiego — „Angielski rynek mleczarski", sprawozdania z działalności Związku Polskich Organizacyj Rolniczych, konjunktury, cen, kronikę krajową, kronikę zagraniczną, przegląd piśmiennictwa, recenzje i sprawozdania, oraz statystykę.

Dział Prawno-Informacyjny

KOMUNIKAT W SPRAWIE SKŁADANIA ZEZNAŃ O OBROCIE ZA ROK 1927 CELEM OBLICZENIA PODATKU PRZEMYSŁOWEGO (OD OBROTU).

Na zasadzie art. ar. 52 do 55 ustawy z dnia 15 lipca 1925 r. (Dz. Ust. R. P. nr. 79. poz. 550) wzywa się płatników podatku przemysłowego (z wyjątkiem przedsiębiorstw sprawozdawczych, o których mowa niżej), aby: co do każdego oddzielnego zakładu względnie przedsiębiorstwa przemysłowego, zaliczonego do pierwszych pięciu kategorji przedsiębiorstw przemysłowych; co do każdego zajęcia przemysłowego, zaliczonego w taryfie (zał. do art. 23 ustawy) do kat. I i II a i b zajęć przemysłowych (ekspedytorzy, maklerzy giełdowi i wszelkigo rodzaju inni pośrednicy handlowi), **złożyli w terminie od 1 stycznia do 15 lutego 1928 roku według ustanowionego wzoru zeznania o obrocie, osiągniętym w ciągu kalendarzowego roku 1927.**

Wszystkie przedsiębiorstwa sprawozdawcze, bez względu na kategorje, do których są zaliczone, mają złożyć w powyższym terminie zeznania o obrotach wszystkich należącyhc do nich zakładów, lecz co do każdego oddzielnie.

Zeznania o obrocie winny być składane: a) przez spółki akcyjne do tej Izby skarbowej, w okręgu której znajduje się siedziba zarządu spółki, b) przez pozostałe przedsiębiorstwa sprawozdawcze (spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, spółdzielnie) do tego Urzędu Skarbowego Podatku i Opłat Skarbowych, w okręgu którego znajduje się siedziba zarządu przedsiębiorstwa, c) przez pozostałych płatników podatku przemysłowego (przedsiębiorstwa niesprawozdawcze, osobiste zajęcia przemysłowe i wolne zawody) do właściwego, według miejsca wykonania przedsiębiorstwa, Urzędu Skarbowego Podatków i Opłat Skarbowych.

Przedsiębiorstwa handlowe III i IV kategorji oraz przedsiębiorstwa przemysłowe VI do VIII kategorji mogą również składać zeznania o obrocie i wtenczas, o ile oświadczą gotowość przedstawienia ksiąg handlowych, korzystają z uprawnień ustępu 3 art. 76 ustawy, polegającego na tem, że Komisja Szacunkowa nie może przyjąć do wymiaru innego obrotu, niż podano w zeznaniu, zanim księgi handlowe nie zostaną uznane za nieprawidłowe lub nierzetelne.

Przedsiębiorstwa przemysłowe i handlowe, przekazujące częściowo albo w całości swe wytwory lub towary do innych zakładów przemysłowych, względnie handlowych, utrzymanych we własnym zarządzie i na własny rachunek, obowiązane są wykazać w zeznaniu o obrocie tylko obrót bezpośrednio osiągnięty, podając jednocześnie do jakich mianowicie zakładów i w jakich ilościach przekazano resztę wytworów względnie towarów. **Przedsiębiorstwa przemysłowe, utrzymujące zakłady hurtowej sprzedaży wyrobów własnej produkcji, dla których nie są wymagane osobne świadectwa przemysłowe, lecz karty rejestracyjne** (art. 14 ustawy), **nie powinny składać osobnych zeznań o obrotach tych zakładów,** albowiem uzyskany przez wspomniane zakłady hurtowej sprzedaży obrót winien być wykazany łącznie z obrotem osiągniętym ze sprzedaży bezpośredniej z zakładu przemysłowego. Przedsiębiorstwa, które osiągają obroty, podlegające różnym stawkom podatkowym (5 proc., 2 proc., 1 proc., pół proc.) winny te obroty wykazać w zeznaniach oddzielnie.

Za niezłożenie zeznania o obrocie w terminie wyżej oznaczonym lub podanie w zeznaniu o obrocie niezupełnych danych, winni ulegną na zasadzie art. 103 ust. o państw. pod. przemysł. karze grzywny od 50 do 500 zł.

Kto zaś w celu uchylenia od ustawowej powinności podatkowej osoby własnej lub przez siebie zastępowanej poda w zeznaniu o obrocie nieprawdziwe wiadomości, które mogą się przyczynić do udaremnienia wymiaru, uszczuplenia ustaw, należącego się podatku, ulegnie na zasadzie art. 105, niezależnie od obowiązku uiszczenia należności podatkowej, karze grzywny od dwukrotnej do dwudziestokrotnej sumy uszczuplonego, względnie narażonego na zmniejszenie lub uszczuplenie podatku, a w razie okoliczności obciążających — nadto karze pozbawienia wolności do trzech miesięcy.

Kto w celu uszczuplenia dochodu skarbowego prowadzi nierzetelne księgi handlowe, ulegnie karze pieniężnej od dwu do dwudziestokrotnej sumy uszczuplonego wzgl. narażonego na uszczuplenie lub zmniejszenie podatku w razie okoliczności obciążających — karze pozbawienia wolności do 6 miesięcy (art. 106).

Tej samej karze ulegają osoby, które świadomie z polecenia innych lub dla innych prowadzą nierzetelną rachunkowość.

F. L.

OD CZEGO UZALEŻNIONA JEST REFORMA PODATKU OBROTOWEGO?

Niezbyt pocieszająco przedstawia się sprawa zniesienia, względnie zniżenia stopy podatku obrotowego od produkcji podstawowych artykułów spożywczych jak mąkę, chleb i kaszę. Nawet kwestję zniżenia stopy podatku przynajmniej do 0,5% to jest do normy obowiązującej samoistne przedsiębiorstwa handlowe przy sprzedaży hurtowej, Ministerstwo Skarbu wiąże z ogólną reformą podatkową, przewi-

dzianą przez umowę o pożyczkę zagraniczną. Są poważne dane, że w celu zahamowania wzrostu cen, jaki może się wytworzyć, rząd zmuszony będzie wtedy przychylić się do zniżenia stopy podatku obrotowego dla artykułów przynajmniej pierwszej potrzeby.

Obecnie reforma podatku obrotowego nie może być traktowana odrębnie, gdyż zniżenie stopy podatkowej, pociągnęłoby za sobą zmniejszenie dochodów, których przy obecnej konstrukcji dochodów państwowych, wogóle nie możnaby było pokryć. Z dochodów płynących obecnie z podatku obrotowego nie może rezygnować ministertswo Skarbu, ze względu na konieczność osiągania przewidzianych nadwyżek budżetowych. Wobec czego sprawa reformy podatku obrotowego może się stać żywotną **tylko w związku z reformą podatku gruntowego i rozszerzenia podstaw podatku dochodowego.**

Zagadnienie reformy podatkowej jest przedmiotem studjów daleko już posuniętych w ministerstwie skarbu i spodziewać się należy, że w krótkim czasie będzie ono wzięte pod gruntowną rozwagę.

ROZPORZĄDZENIE O ZWALCZANIU CHORÓB I SZKODNIKÓW ROŚLIN.

W „Dzienniku Ustaw R. P." Nr. 108, poz. 922 z dn. 7 grudnia 1927 r. zostało ogłoszone rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z d. 19/XI/1927 r. o zwalczaniu chorób roślin oraz tępieniu chwastów i szkodników roślin.

Rozporządzenie ma charakter ramowy. Nie wymieniając chorób i szkodników roślin oraz chwastów, które powinny być zwalczane lub tępione, podaje ono szereg środków zwalczania chorób roślin i tępienia chwastów i szkodników roślin, upoważniając Ministra Rolnictwa do stosowania tych środków przeciwko poszczególnym chorobom i szkodnikom roślin.

Rozporządzenie nie nakłada na obywateli żadnych obowiązków w zakresie walki z chorobami i szkodnikami roślin; obowiązki te wynikają dopiero z rozporządzeń Ministra Rolnictwa, na omawianem rozporządzeniu opartych, a które szczegółowo określa sposób zwalczania lub tępienia chorób roślin, szkodników i chwastów.

Środki takie dałyby możność ministerstwu regulowania obrotu roślinami z zagranicą z punktu widzenia ochrony przed chorobami i szkodnikami. Może Minister ustalić warunki, którym winny odpowiadać zarówno rośliny, przywożone z zagranicy, jak również wywożone zagranicę i przewożone przez obszar Państwa.

Dla prowadzenia akcji zwalczania lub tępienia chorób roślin, szkodników i chwastów, rozporządzenie upoważnia Ministra Rolnictwa do nałożenia na obywateli: 1) obowiązku powiadamiania władzy o pojawieniu się chorób lub szkodników roślin, 2) obowiązku podejmowania czynności, zapobiegających pojawieniu się i szerzeniu się chorób i szkodników, 3) obowiązkowe zaopatrywanie roślin w świadectwa zdrowotności i 4) obowiązku niszczenia roślin chorych, opanowanych przez szkodnika oraz podejrzanych roślin nieuprawnych.

Za naruszenie przepisów o zwalczaniu chorób i szkodników roślin, rozporządzenie przewiduje karę grzywny do 10,000 zł., lub areszt do 6 tygodni.

Orzecznictwo w sprawach o czyny przestępne w zakresie omawianego rozporządzenia należy do starosty. Skazany przez starostę może złożyć na jego ręce żądanie przekazania właściwemu sądowi pokoju (powiatowemu), który postąpi w/g. przepisów postępowania, obowiązującego w I instancji sądowej.

Omawiane rozporządzenie Prezydenta wchodzi w życie w całem Państwie z dniem 1 stycznia 1928 r. i uchyla obowiązujące dotychczas wydane w tej sprawie przepisy.

WĄTPLIWOŚCI W NOWO WYDANEJ TARYFIE TOWAROWEJ.

W numerze 112 Dziennika Ustaw z dn. 19/XII/27 r. pod pozycją Nr. 953 zamieszczone zostało rozporządzenie o zmianie taryfy towarowej polskich kolei normalnych, obowiązującej od 1 stycznia 1928 roku.

W załączniku do tego rozporządzenia dodano taryfę towarową polskich kolei normalnych. Jest to właściwie przedruk taryfy, obowiązującej dotychczas, która, z powodu licznych zmian i uzupełnień, jakie zostały wprowadzone w ciągu roku ubiegłego, stała się prawie niemożliwą do użycia.

Poza tem nowa taryfa przewiduje niektóre zmiany i uzupełnienia. Poddamy rozpatrzeniu kilka zastosowanych zmian, interesujących młynarstwo.

Pod pozycją XX w punkcie 77, mówiącym, że „cały ładunek każdego wagonu winien być adresowany do jednego odbiorcy, i do jednej stacji przeznaczenia. Do jednego wagonu może być załadowany zsypem towar tylko jednego rodzaju, oprócz wymienionej wyżej mieszanki zbożowej pastewnej" dodano zdanie: **„Do przesyłki zsypem mogą być dołączone worki związane w bele, z podaniem w liście przewozowym ich wagi oddzielnie.**

Redakcja dodanego zdania nasuwa pytanie, w jakim celu waga worków ma być oznaczona oddzielnie, jeżeli worki nadane zostały razem z przesyłką, boć przecież wiadomo, że gdyby zboże nadane zostało do przewozu nie zsypem, lecz w workach, to przewoźne pobranoby, jak zwykle **za wagę zboża wraz z workami,** na zasadach ogólnych, a zatem wykazywanie wagi oddzielnej w takim razie uważamy za zbędne.

Następne postanowienie taryfowe Nr. 79 zamiast wyjaśnić punkt poprzedni o konieczności podawania wagi worków w beli, gmatwa tylko sens i nasuwa poważne wątpliwości. Wyjaśnienie bowiem, że **„ za załadowane worki przewoźne oblicza się za wagę rzeczywistą, zaokrągloną do 100 kg. według właściwej klasy taryfowowej",** nasuwa pytanie, jaka to jest, co to mianowicie znaczy owa „właściwa" taryfa. Wszak koszt przewozu zboża, przewożonego w workach obliczano podług jednej i tej samej stawki, to jest za zboże i worki jednakowo, i to uważamy za zupełnie słuszne, gdyż właściwą klasę w taryfie stosuje się do towaru, nie do jego opakowania, bez względu na to, czy ono jest tańsze, czy nawet droższe od samego towaru, stanowiącego przedmiot przewozu. Pozatem, należy zaznaczyć, że worki, jako opakowanie zwrotne, w myśl post. taryf. 34 cz. II taryfy, przewożą się według klasy VIII. Już by z tej racji niezrozumiałem jest, co na-

leży zrozumieć pod ową „właściwą klasą taryfową". Jeżeli zaś ową „właściwą" klasą ma być klasa II lub IV, to dlaczego znów wagę ma się zaokrąglać do 100, zamiast do 10 kg. wzwyż?

Niejasności tego rodzaju nie powinny mieć miejsca w taryfie i czemprędzej winno nastąpić odnośne wyjaśnienie, obawiamy się, by każda z dyrekcyj kolejowych nie zaczęła na swój sposób interpretować zarządzenie, co oczywiście i niezawodnie wprowadzi chaos, a w konsekwencji odbije się to ujemnie na kieszeni odbiorców przesyłek wagonowych.

O WARUNKACH, NA JAKICH BANK GOSPODARSTWA KRAJOWEGO UDZIELA POŻYCZEK PRZEMYSŁOWYCH W OBLIGACJACH BANKOWYCH.

Pożyczki udzielane są w 7½%-owych obligacjach bankowych, opiewających na złote w złocie, na zastaw nieruchomości przemysłowych, zapisanych w księgach hipotecznych i mających należycie uregulowany tytuł własności, przyczem zastaw na takich nieruchomościach ma być rozciągnięty również na maszyny i urządzenia przemysłowe. Bank żąda zabezpieczenia pożyczek na pierwszem miejscu hipoteki.

Teatry, kopalnie i kamieniołomy nie mogą służyć, jako zabezpieczenie pożyczki w obligacjach.

Pożyczka nie może przekraczać 50%, wyprowadzonej przez rzeczoznawców bankowych wartości gruntów, 40% wartości budynków i ⅓ wartości maszyn, nieodzownie potrzebnych do prowadzenia przedsiębiorstwa i trwale połączonych z nieruchomością.

Bank udziela obecnie pożyczek przemysłowych takim przedsiębiorstwom przemysłowym, których wytrzymałość kredytowa, obliczona w sposób w ustępie 3) podany, dopuszczałaby zaciągnięcie pożyczki w wysokości przynajmniej zł. w zł. 100,000, a więc majątek przedstawiałby wartość szacunkową około 400 — 500,000 złotych.

Pożyczki udzielane mogą być, zależnie od rodzaju przedsiębiorstwa:

na lat 13 przy spłacie półrocznej na kapitał i amortyzację	6%
„ „ 11 „ „ „ „ „ „	6,75%
„ „ 8½ „ „ „ „ „ „	8%
„ „ 7½ „ „ „ „ „ „	9%

ponadto pobiera Bank przy każdej półrocznej racie amortyzacyjnej, dodatek administracyjny w wysokości ½% półrocznie od każdoczesnej reszty dłużnego kapitału.

Do podania o udzielenie długoterminowej pożyczki przemysłowej dołączyć należy:

a) bilans zamknięcia za ostatni rok administracyjny wraz z rachunkiem strat i zysków;

b) bilans surowy za ostatni miesiąc;

c) opis przedsiębiorstwa;

d) plan użycia pożyczki i uzasadnienia jej celowości;

e) oszacowanie przedsiębiorstwa (dokonane np. przez Komisję Wojewódzką, instytucję kredytową i t. p.) lub w braku takiego szacunku, cyfry wartości gruntów, budynków i maszyn (dla każdej grupy odrębnie) ofiarowanych na zabezpieczenie pożyczki, przynajmniej wedle własnej oceny.

Po wstępnem rozpatrzeniu podania Bank zawiadamia klijenta o swej decyzji co do traktowania i żąda ewentualnie przedłożenia dalszych potrzebnych dokumentów, jak również złożenia zaliczki na koszta oszacowania, poczem deleguje własnych ekspertów technicznych i buchalteryjnych i dopiero na podstawie wyników szacunku i ekspertyz decyduje o przyznaniu pożyczki (lub odmowie) i wydaje ewentualnie promesę, ustalającą wysokość pożyczki, czas trwania i warunki kredytu.

Wypłata pożyczki zależy od możności ulokowania obligacji, z tego powodu Bank zastrzega sobie prawo zarządzenia wypłaty w terminie, który sam uzna za stosowny. Przy wypłacie klijent otrzymuje gotówkę, pochodzącą z realizacji obligacji, którą Bank z reguły sam przeprowadza.

Podania wnosić należy do Zakładu Centralnego Banku Gospodarstwa Krajowego w Warszawie.

PRAWO O ZAPOBIEGANIU UPADŁOŚCIOM.

W Nr. 3 „Dziennika Ustaw" z dn. 10 stycznia 1928 r. ukazało się rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 23 grudnia 1927 r. poz. 20 o zapobieganiu upadłości na terenie b. Kongresówki.

W myśl artykułu pierwszego tego rozporządzenia

Odroczenie wypłat może być udzielone handlującemu, posiadającemu dostateczne środki do zupełnego zaspokojenia wszystkich swoich wierzycieli, który wskutek jedynie wyjątkowych, a niezależnych od niego okoliczności zaprzestał czasowo wypłat lub przewiduje w najbliższej przyszłości konieczność czasowego ich zaprzestania.

Odroczenie wypłat nie może być udzielone, jeżeli niewypłacalność jest wynikiem takich czynów dłużnika, które w razie ogłoszenia upadłości stanowiłyby podstawę do uznania go za bankruta.

Chcący otrzymać odroczenie wypłat, winien złożyć podanie z odpowiednio uzasadnionym wnioskiem do tego Sądu, który byłby właściwy do ogłoszenia dłużnikowi upadłości.

Do podania należy załączyć:

1) Wyciąg z rejestru handlowego;

2) bilans z wykazem i oszacowaniem szczegółowem aktywów i pasywów;

3) spis wierzycieli ze wskazaniem imion, nazwisk (lub firm) i adresu, oraz z wymienieniem sum dłużnych i terminów ich płatności, przyczem wierzytelności, zabezpieczone zastawem lub hipoteką, winny być wyszczególnione oddzielnie.

4) wykaz udzielonych poręczeń i solidarnych i niesolidarnych;

5) wykaz niewykonanych wyroków zapadłych przeciwko dłużnikowi, a ulegających wykonaniu;

6) plan sanacji przedsiębiorstwa;

7) oświadczenie piśmienne dłużnika, stwierdzone jego własnoręcznym podpisem o rzetelności danych.

Prezes Sądu po otrzymaniu podania winien wyznaczyć niezwłocznie (najdalej miesięczny) termin do rozpoznania sprawy, o czem winien ogłosić co najmniej tydzień naprzód w Monitorze Polskim oraz w 2 pismach prywatnych w/g swego uznania.

Ogłoszenie winno zaznaczać, że wierzyciele mogą przybywać na rozprawę celem udzielenia Sądowi wyjaśnień. Na termin wzywa się dłużnika, którego niestawiennictwo osobiste bądź przez pełnomocnika skutkować będzie umorzenie postępowania.

Dalsze punkty rozporządzenia (5, 6, 7, 8, 9, 10) omawiają zabezpieczenie podania dłużnika o odroczenie wypłat, postępowanie sądowe i danie terminu odroczenia wypłat.

Udzielając dłużnikowi odroczenia wypłat, Sąd mianuje jednego lub kilku nadzorców sądowych nad przedsiębiorstwem dłużnika oraz wyznacza z liczby sędziów sędziego komisarza.

Artykuł 15 wskazuje do jakich czynności nadzorca sądowy winien przystąpić.

Z chwilą wydania wyroku, udzielającego odroczenia wypłat, dłużnik nie ma prawa wykonywać żadnych czynności zarządu ani rozporządzać majątkiem bez zezwolenia nadzorcy; w szczególności nie wolno mu: czynić darowizn, rozporządzać nieruchomościami lub prawami na nieruchomościach, zaciągać zobowiązań innych prócz tych, które są konieczne do dalszego prowadzenia przedsiębiorstwa.

W wypadku gdy handlujący przewiduje niemożność zaspokojenia w całości wszystkich swoich wierzycieli z upływem pierwszych 3 miesięcy po uzyskaniu odroczenia, może, celem uniknięcia upadłości, uzyskać układ zapobiegawczy w/g zasad przewidzianych w rozdziale II art. 30 do 68.

Postanowienia karne przewidują poważne kary, mianowicie, zamknięciem w więzieniu zastępującym dom poprawy na czas nie krótszy od 3 lat. Kara będzie stosowana względem dłużnika lub osoby działającej w jego imieniu o ile:

1) złożą Sądowi fałszywe dane, dotyczących stanu majątku przez zatajenie części aktywów lub przez wskazanie całkowicie lub częściowo zmyślonych pasywów w celu uzyskania odroczenia wypłat lub układu zapobiegawczego;

2) udzielą osobiście lub za pośrednictwem osób trzech komukolwiek z wierzycieli szczególnych dopłat lub korzyści poza warunkami układu zapobiegawczego w celu skłonienia tegoż wierzyciela do głosowania za przyjęciem układu zapobiegawczego.

Rozporządzenie weszło w życie w 14 dni po ogłoszeniu.

Ubezpieczenie pracowników umysłowych

(Ciąg dalszy)

Zakład ubezpieczeń pracowników umysłowych w Warszawie komunikuje, że druki do zgłoszeń (farmularz Nr. 1) są w ogólno-państwowym Związku kas chorych. (Lwowska 13). Zgłoszenia, zgodnie z rozporządzeniem p. ministra pracy i opieki społecznej z dnia 22 grudnia 1927 r. o wykonaniu rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o ubezpieczeniu pracowników umysłowych, kierować należy do właściwej kasy chorych.

Kasy chorych poza obrębem m. st. Warszawy otrzymują druki potrzebne do zgłoszeń między 15 a 20 b. m. Ewentualnie kasy chorych, lub pracodowcy, mogą zgłaszać pracowników na formularzach, wydrukowanych własnym nakładem. **Opłaty ubezpieczeniowe uiszczać można na rachunek zakładu ubezpieczeń pracowników umysłowych w Warszawie w P. K. O. Nr. konta 16600 lub w centrali Banku Gospodarstwa Krajowego Nr. rachunku czekowego 1492.**

Stawki ubezpieczeniowe i rodzaje świadczeń.

Ubezpieczenia oblicza się, biorąc łączną sumę miesięcznej płacy stałej w gotówce, udział w zyskach wynagrodzenie w naturze i wszelkie inne, które pracownik otrzymuje na podstawie przepisów prawnych, umowy lub zwyczaju obok płacy, lub zamiast niej.

Przy wypłacie dziennej przyjmuje się za wynagrodzenie miesięczne 25-krotne wynagrodzenie dziennie, przy wypłacie tygodniowej — 4-krotne wynagrodzenie tygodniowe. Wynagrodzenie, pobierane w całości lub w pewnej jego części, w dłuższych, niż 1 miesiąc odstępach czasu, oblicza się w odpowiednim stosunku miesięcznym. Wynagrodzenie zmienne (tantjema, prowizja etc.) oblicza się w pierwszym okresie rozrachunkowym w kwocie przypuszczalnej umówionej lub określonej zgodnie przez pracownika i pracodawcę. W następnych terminach bierze się do obliczeń miesięczną stosunkową część kwoty, otrzymaną w poprzednim okresie rozrachunkowym od tegoż pracodawcy. Jeśli kwota minimalna jest umówiona lub określona zgodnie przez obie strony, pracownik podlega ubezpieczeniu w grupie zarobkowej A (patrz tabela poniżej), o ile jego płaca stała nie uzasadnia zaliczenia go do grupy wyższej. Jeśli pracownik otrzymuje wynagrodzenie od kilku pracodawców, podlega ubezpieczeniu suma otrzymywanych kwot, ale do wysokości maksymalnej, ustalonej w tabeli poniższej.

Wartość wynagrodzenia w naturze ustala zakład ubezp. prac. umysł., względnie na jego wniosek powiatowa władza administracji ogólnej miejsca zatrudnienia po wysłuchaniu opinji organizacji pracowników.

Pracownicy umysłowi, podlegający obowiązkowi ubezpieczenia, zaliczani będą stosownie do otrzymanego wynagrodzenia do następujących grup zarobkowych:

Nie otrzymujący za swoje usługi żadnego wynagrodzenia lub niższe od 60 zł. mies., podlegają ubezpieczeniu według grupy A, zaś otrzymujący powyżej 720 zł. mies. zaliczani są do grupy N, z wyjątkiem ubezpieczenia na brak pracy, przy którem zaliczają się do grupy L.

Świadczenia przewiduje ustawa następujące: A) na przypadek braku pracy: zasiłek, opłata składek za ubezpieczenie na przypadek choroby ubezpieczonego, zapomoga na podróż. B) świadczenia emerytalne: renta inwalidzka, renta starcza, pomoc lecznicza, renta wdowia lub wdowca, renta sieroca, jednorazowa odprawa dla ubezpieczonego lub dla wdowy czy wdowca, względnie dla sierot lub rodziców.

Okres minimalny ubezpieczenia, nadający prawo do świadczeń (okres wyczekiwania) na przypadek braku pracy (A)wynosi 6 miesięcy składkowych, licząc wstecz od dnia utraty zajęcia. Dla świadczeń emerytalnych (B) z wyjątkiem jednorazowej odprawy okres ten wynosi 60 miesięcy składkowych, osiągniętych przed zajściem przypadku, uprawniającego do tych świadczeń. Warunek ten odpada, jeśli niezdolność do pracy, lub śmierć ubezpieczonego nastąpiła wskutek wypadku, uprawniającego do świadczeń, w myśl obowiązujących przepisów prawnych o ubezpieczeniu od nieszczęśliwych wypadków.

W myśl tych wskazówek na okres pięcioletni składki wynoszą:

Grupa	Przy wynagrodzeniu miesięcznem w złotych	Podstawa wynosi	Od ubezpieczenia na wypadek bezrobocia						Od ubezpieczenia emerytalnego						Obie składki razem					
			Składka wynosi		uiszczają: pracodawca		uiszczają: ubezpieczony		Składka wynosi		uiszczają: pracodawca		uiszczają: ubezpieczony		Wynoszą		uiszczają: pracodawca		uiszczają: ubezpieczony	
		zł.	zł.	gr.	zł.	gr.	zł.	gr.	zł.	gr.	zł.	gr.	zł.	gr.	zł.	gr.	zł.	gr.	zł.	gr.
A	do 60	60	1	20	1	20	—	—	4	80	4	80	—	—	6	—	6	—	—	—
A	ponad 60 „ 90	60	1	20	—	70	—	50	4	80	2	90	1	90	6	—	3	60	2	40
B	„ 90 „ 120	90	1	80	1	10	—	70	7	20	4	30	2	90	9	—	5	40	3	60
C	„ 120 „ 150	120	2	40	1	40	1	—	9	60	5	80	3	80	12	—	7	20	4	80
D	„ 150 „ 180	150	3	—	1	80	1	20	12	—	7	20	4	80	15	—	9	—	6	—
E	„ 180 „ 220	180	3	60	2	20	1	40	14	40	8	60	5	80	18	—	10	80	7	20
F	„ 220 „ 260	220	4	40	2	60	1	80	17	60	10	60	7	—	22	—	13	20	8	80
G	„ 260 „ 300	260	5	20	3	10	2	10	20	80	12	50	8	30	26	—	15	60	10	40
H	„ 300 „ 360	300	6	—	3	60	2	40	24	—	14	40	9	60	30	—	18	—	12	—
I	„ 360 „ 400	360	7	20	4	30	2	90	28	80	17	30	11	50	36	—	31	60	14	40
I	„ 400 „ 420	360	7	20	3	60	3	60	28	80	14	40	14	40	36	—	18	—	18	—
J	„ 420 „ 480	420	8	40	4	20	4	20	33	60	16	80	16	80	42	—	21	—	21	—
K	„ 480 „ 560	480	9	60	4	80	4	80	38	40	16	20	19	20	48	—	24	—	24	—
L	„ 560 „ 640	560	11	20	5	60	6	60	44	80	22	40	22	40	56	—	28	—	28	—
M	„ 640 „ 720	640	11	20	5	60	5	60	51	20	25	60	25	60	62	40	21	20	31	20
N	„ 720 „ 800	720	11	20	5	60	5	60	57	60	28	80	28	80	58	80	34	40	34	40
N	„ 800 wzwyż	720	11	20	4	50	6	70	57	60	23	—	34	60	68	80	27	50	41	30

(C. d. n.).

Poradnik Rolniczo-Gospodarczy

CO NALEŻY WYKONAĆ W LUTYM.

Kończyć wywożenie i rozrzucanie gnoju. Na oziminach i polach w jesieni przyoranych kopać przegony, by nie dopuścić zbierania się wody z roztopów. Pod ziemniaki i jare zboże, a zwłaszcza owies, jeśli tylko śniegu niema i na pole ujechać można, zawczasu wysiewać kainit i zaraz zabronować. Na łąkach i pastwiskach, o ile zaniedbano to uczynić w jesieni, wybronowywać mech, rozrzucać kretowiny, rozsiewać kainit, zabronowywać powtórnie. Przejrzeć uprzęże i narzędzia, wszystko starannie uzupełnić i naprawić przed sezonem wiosennym; konie żywić dobrze, podsypywać owsa, by sił do roboty nabrały. Bydło parę razy na dzień ze stajni wypędzać, stajnie przewietrzać. Jałówki do buhaja prowadzić, by mieć zapewnione na zimę mleko, kiedy o nie najtrudniej i ceny najwyższe.

W sadzie kończyć szczepienie drzew. Pnie oskrobane poprzednio pobielić wapnem (2/3), z gliną (1/3). Z gałązek zbierać jajka i oprzędy. W szkółce wysiewać ziarna dziczek; przygotowywać zrazy do szczepienia. Jak w styczniu przeglądać pilnie zapasy w piwnicach i kopcach. W okolicach podmiejskich, gdzie korzystny zbyt wczesnych warzyw jest zapewniony, zakładać ciepłe inspekta; wysiewać rzodkiewkę, sałatę i t. p., wczesną kapustę i kalafiory. Rośliny wzeszłe pikować, inspekta w dni ciepłe wietrzyć, rośliny hartować, by zapobiec „czarnej nóżce".

W pasiece dalsze prace przygotowawcze, jak w styczniu. Pod koniec miesiąca w dni ciepłe a bezśnieżne pozwolić pszczołom na oblot.

WARUNKI NABYCIA I CENY NAWOZÓW SZTUCZNYCH.

(Komunikat Państwowego Banku Rolnego).

Państwowy Bank Rolny podaje poniżej ceny i warunki, na jakich rolnictwo korzystać może z kredytu nawozowego w sezonie wiosennym 1928 roku.

Kredyt nawozowy udzielany będzie w miarę posiadanych zapasów.

1. **Azotniak krajowy i zagraniczny** olejony, mielony, zawierający 15 — 22% czystego azotu, zależnie od produkcji i dostawy, opakowany w workach lub blaszankach według uznania dostawcy, w ładunkach całowagonowych, to jest 15-tonowych po cenach: zł. 1,85 za 1 kg. % azotu łącznie z opakowaniem brutto za netto. Franko wagon: 1) Chorzów, 2) Gdańsk, 3) granica polska pod Zebrzydowicami, 4) granica polska pod Śniatyniem.

Wybór jednej z wyżej wymienionych stacyj należy wyłącznie do Państwowego Banku Rolnego.

2. **Azotniak granulowany** 20 — 23% jest o 20 groszy na 1 kg. % droższy i opakowany wyłącznie w beczkach blaszanych. Dostawa tego nawozu nastąpi jedynie z Chorzowa.

3. **Azotan amonu** zawierający 35% czystego azotu, opakowany w skrzynkach drewnianych po 50 kg. w każdej po cenie zł. 1,000 za jedną tonnę towaru, franko wagon Chorzów. Za opakowanie dolicza się zł. 1,80 za jedną skrzynkę.

Saletra chorzowska 15,5%, zawierająca około 15,5% azotu, opakowana w workach jutowych po cenie zł. 46 za 100 kg. brutto za netto, franko wagon Chorzów.

Nitrofos 16 — 18,5%, zawierający 16 — 18,5% czystego azotu z domieszką około 6 — 8% kwasu fosforowego po cenie zł. 3,10 za 1 kg. czystego azotu luzem, franko wagon Chorzów. Za opakowanie dolicza się; beczka zawierająca około 330 kg. zł. 11,67, worek zawierający około 100 kg. zł. 1,80.

3. **Siarczan amonu**, zawierający 20% czystego azotu po cenie zł. 43 za 100 kg. towaru luzem, franko wagon Knurów (wojew. Śląskie). Za opakowanie workowe zł. 2,20 od 100 kg. towaru, plus 3/4% sumy rachunku za workowanie. Do ceny powyższej dojdzie opłata za podstawienie wagonu oraz opłaty stemplowe na rachunkach.

Kainit i sól potasowa. Cena kainitu wynosi zł. 303 za 10 ton luzem loco stacja Kałusz lub Stebnik według uznania dostawcy, ponadto zł. 2.28 na rzecz Krajowych Stacji Doświadczalnych + opłata stemplowa.

Cena kainitu pylastego wynosi zł. 420 za 10 ton luzem loco stacja kopalniana i wysyłany jest wyłącznie w opakowaniu workowem.

Suma rachunku za 10 ton kainitu pylastego z uwzględnieniem należytości za worki, workowanie i dopłat jak wyżej wynosi zł. 617,09.

Cena soli potasowej naturalnej, o zawartości 17 — 28% tlenku potasu wynosi: od 17% tlenku potasu do 22% włącznie po zł. 0,36 za 1 kg. %, od 23% tlenku potasu do 25% włącznie po zł. 0,37 za 1 kg. %, od 26% tlenku potasu do 28% włącznie po zł. 0,39 za 1 kg. % loco wagon kopalnia w Kałuszu, lub Stebniku według uznania dostawcy. Do cen powyższych dochodzi opłata stemplowa i 1/2% na Krajowe Stacje Doświadczalne. Za opakowanie w workach dolicza się cenę własną kopalni za worek w dniu wysyłki plus 3%

sumy rachunku za workowanie. Obecna orjentacyjna cena za worek 100 kg wynosi zł. 1,80.

Wapno nawozowe. Mielony węglan wapnia $CaCO_3$ (kamień surowy mielony) franko wagon stacja Miasteczko n/Notecią zł. 220 za 10 tonn luzem.

Wapno czyste, palone, mielone, loco Piechcin koło Inowrocławia zł. 140 za 10 tonn luzem. Przewidywana podwyżka cen od 1.I.1928 r.

Wapień kamień, surowy, mielony, loco Piechcin koło Inowrocławia zł. 200 za 10 tonn luzem. Przewidywana podwyżka cen od 1.I.1928 r.

Wapno palone, mielone z Jaworzni, woj. Kieleckie, franko wagon st. Piekoszów: zł. 420 za 10 tonn luzem, zł. 545 za 10 tonn w workach brutto za netto, zł. 645 za 10 tonn w beczkach brutto za netto.

Wapno palone mielone, franko wagon st. Glinna Nawarja, woj. lwowskie (dostawa luty — maj 1928 r.) zł. 400 za 10 tonn luzem + zł. 5 tyt. kosztów manipul.

Wapno palone mielone o zawartości 90% CaO, franko wag. st Pustomyty, woj. lwowskie zł. 400 za 10 tonn luzem z dostawą do 25.II.1928 r. zł. 420 za 10 tonn luzem z dostawą po 25.II.1928 r. Za opakowanie workowe cena kosztów własnych (obecnie zł. 160 za 10 tonn) + zł. 5 tyt. kosztów manipul. Koszty te pobierać będą za zaliczeniem kolejowym.

Tomasyna 14 — 19%. Cena tomasyny 14 — 19% wynosi za 1% łącznie z opakowaniem workowem i wszelkiemi innemi kosztami (manipul., celnej, opłaty stemplowej, portowej etc.):

franko wagon	Gdańsk	63 grosze
„ „	Tczew	66 groszy
„ „	Leszno	74 grosze
„ „	Nowy Bytom	74 grosze

oraz za 1 kg. % łącznie z opakowaniem, franko wagon Wasserbillig (granica Luksemburska) 47 groszy (gatunek Columeta i inne) czyli, że 100 kg. tomasyny 16% w workach wyniesie:

Zł. 10,08	franco wagon	Gdańsk
Zł. 10,46	„ „	Tczew
Zł. 11,84	„ „	Leszno lub Nowy Bytom
Zł. 7,52	„ „	Wasserbillig (granica Luksemburska).

Superfosfat 16 — 18%. Cena superfosfatu mineralnego w ładunkach całowagonowych po 15 tonn wynosi brutto za netto:

I. 15.I.1928 r. po groszy 79 za 1 kg. % przy parytecie Tczew i Reda; po groszy 83 za 1 kg. % przy parytecie Luboń lub Starołęka, Włocławek, Warszawa Wsch., Kielce, Rędziny, Strzemieszyce Warsz., Kraków-Bonarka, Bogucice, Ceres, Wilno, Wołkowysk II, Centr. Lwów-Podzamcze i Rymanów.

II. Od 16.I. do 13.II.1928 r. po groszy 81 za 1 kg. % przy parytecie Tczew i Reda, groszy 85, przy innych parytetach.

III. Od 16.II.1928 r. po groszy 82 za 1 kg. % przy parytecie Tczew i Reda, po groszy 86, zaś przy innych parytetach.

Zamówienia na I-szy okres przyjmować będziemy do dnia 10 stycznia 1928 r., zaś na II okres do dnia 10 lutego 1928 r.

Superfosfat kostny kosztuje o groszy 10 na 1 kg. % drożej.

Do cen powyższych dojdą:

Zł. 1,70 od 100 kg. wagi brutto za opakowanie. Zł. 4,40 od wagonu za podstawienie oraz opłaty stemplowe na rachunkach.

Ceny te „Przemysł Superfosfatowy", Sp. z o. o. oparł na podstawie art. II Rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dn. 13 października 1927 r. o stabilizacji złotego, mocą którego kg. czystego złota równa się Zł. 5,924,44. W związku z tem wszystkie ceny powyższe za superfosfat należy rozumieć bez zobowiązania.

Surofosfat 18-%-wy dostarczany będzie w miarę posiadanych zapasów.

Superfosfat, zawierający: 10 — 12% kwasu fosforowego, 20 — 25% wapna, ca 1% azotu po cenie zł. 1,180 za 10 tonn luzem, loco Bolechowo, Gniezno, Środa i od lutego 1928 r. Radom.

Za opakowanie dolicza się zł. 1,75 za worek.

Wagony kombinowane mogą zawierać następujące gatunki nawozów sztucznych w jednym wagonie, a mianowicie: azotniak, superfosfat, tomasyna, nitrofos, saletra chorzowska, azotan amonu, i siarczan amonu, według uznania zamawiającego.

Inne nawozy sztuczne, jak sól potasowa, kainit, surofosfat oraz wapno nie mogą być wysłane w wagonach kombinowanych.

Wagony kombinowane będą wysyłane z Nowego Bytomia. wojew. Śląskie.

Cena nawozów w wagonie kombinowanym jest o 4% wyższa od cen podanych za poszczególne gatunki nawozów sztucznych.

Wszystkie wymienione w niniejszym okólniku nawozy sztuczne Państwowy Bank Rolny dostarcza na kredyt, który spłacony być musi do dnia 1 listopada 1928 r. za azotniak i do dnia 15 listopada 1928 roku za pozostałe nawozy.

Oprocentowanie kredytu wynosić będzie: przy superfosfacie ½% ponad każdoczesną stopę Banku Polskiego, t. j. obecnie 8½% w stosunku rocznym, przy wszystkich innych nawozach sztucznych 1% ponad każdoczesną stopę Banku Polskiego, t. j. obecnie 9% w stosunku rocznym, przyczem oprocentowanie będzie liczone: przy soli potasowej, kainicie, tomasynie, wapnie, surofosfacie, nitrofosie, saletrze chorzowskiej i azotanie amonu od 1-go każdego miesiąca, następującego po wysyłce towaru z fabryki, przy superfosfacie i siarczanie amonu — od dnia wysyłki towaru z fabryki i przy azotniaku od dnia 1 grudnia 1927 r. bez względu na datę wysyłki towaru.

Wymienione w niniejszym okólniku ceny podajemy bez zobowiązania i ceny te mogą ulec zmianie, wobec czego stosować będziemy takie ceny, jakie obowiązywać będą w dniu otrzymania zamówienia.

Za omyłki z powodu niedokładnego podania nam adresu lub stacji kolejowej Państwowy Bank Rolny nie bierze na siebie żadnej odpowiedzialności.

W tych miejscowościach, jak zaznaczono na wstępie, w których niema jakichkolwiek spółdzielni lub Kas Komunalnych — grupy rolników mogą zamawiać w Państwowym Banku Rolnym nawozy sztuczne, nadsyłając:

1) podanie wypełnione według załączonego wzoru i podpisane przez upoważnionych danych grup;

2) kwestjonarjusz wypełniony i poświadczony przez miejscowe Kółko Rolnicze, względnie Urząd Gminy;

3) skrypt dłużny podpisany w końcu tekstu osobiście przez wszystkich reflektantów, przyczem wasnoręczność podpisów poświadczona być winna przez miejscowy Urząd Gminy, z wymienieniem imion i nazwisk podpisanych, na terenie Małopolski przez Sąd;

4) deklarację, upoważniającą Państwowy Bank Rolny do wypisania w skrypcie dłużnym należnej mu sumy podpisaną przez wszystkich reflektantów osobiście.

Zaznacza się również, iż wszelkie poprawki w tekście skryptu są niedopuszczalne, jeżeli zachodzi konieczność zrobienia poprawki, należy ją w końcu tekstu przed podpisaniem omówić.

Kredyt udzielany będzie na skrypty dłużne z wzajemną solidarną odpowiedzialnością wszystkich nabywających nawozy.

Niezwłocznie po otrzymaniu wyżej wymienionych dokumentów Państwowy Bank Rolny poleci fabryce wysłać odpowiedni ładunek nawozu pod wskazanym w podaniu adresem, przyczem należy w podaniu wskazać najbliższą stację kolejową i pocztową upoważnionego.

Zamówienia kierować należy:

1) z terenu woj. poznańskiego do Oddziału Państwowego Banku Rolnego w Poznaniu, ul. Kantaka 10.

2) z terenu woj. Pomorskiego do Oddziału Państwowego Banku Rolnego w Grudziądzu, ul. Sienkiewicza 18,

3) z Małopolski Wschodniej do Oddziału Państwowego Banku Rolnego we Lwowie, ul. Piłsudskiego 25,

4) z Małopolski Zachodniej do Oddziału Państwowego Banku Rolnego w Krakowie, pl. Szczepański 8, przyczem rolnicy tego terenu mogą uzyskać kredyt nawozowy, wyłącznie za pośrednictwem Centralnych organizacyj rolniczo-handlowych,

5) z terenu województw: Wileńskiego i Nowogródzkiego do Oddziału Państwowego Banku Rolnego w Wilnie, ul. Wielka Pohulanka 24,

6) z terenu województw: Poleskiego i Wołyńskiego do Oddziału Państwowego Banku Rolnego w Łucku, ul. Jagiellońska 107,

7) z terenu województwa Śląskiego do Oddziału Państwowego Banku Rolnego w Katowicach, ul. Trzeciego Maja 9.

8) z terenu b. Kongresówki do Oddziału Głównego Państwowego Banku Rolnego w Warszawie, ul. Traugutta 11, tel. 267-94.

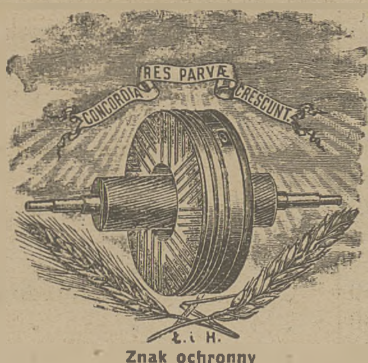
SPOSÓB, ABY KURY PRZEZ CAŁY ROK NIOSŁY.

Wziąć dowolną ilość plew lnianych, ususzyć w piecu, umleć nieco grubo i zmieszać z równą ilością pszennych otrąb i z taką ilością mąki żołędziej. Przylawszy do tej mieszaniny wody, robi się z tego ciasto, którem się kury pasie. Rodzaj tej paszy bardzo je czyni nośnemi.

Rynek zbożowy.

	17/I	23/I	30/I	UWAGI
Warszawa				
pszenica	51.50—52.50	50.00—51.50	50.00—51.00	Cena franco stacja Warszawa
żyto	40.00—41.25	40.00—41.50	39.50—41.00	" " " "
mąka żytnia „0000" 65%	56.00—58.00	57.00—58.00	56.00—58.00	" " " "
mąka pszenna 4/0A	82.00—85.00	81.50—84.50	82.00—85.00	" " " "
otręby żytnie detal	26.00—26.25	26.50—27.00	26.00—27.50	" " " "
otręby pszenne	28.00—29.00	28.00—28.50	28.00—28.50	" " " załadowania
jęczmień (browarny)	42.00	40.50—41.25	41.00—41.50	" " " "
owies	36.00—38.00	37.50	37.00—38.00	" " " "
Poznań				
pszenica	46.00—47.00	48.50—51.50	49.00—52.00	Cena franco stacja załadowania
żyto	39.35—40.35	40.00—41.00	40.50—41.50	" " " "
jęczmień (browarny)	39.50—41.00	39.00—40.00	38.50—41.50	" " " "
owies	33.00—35.00	33.25—34.25	34.00—36.00	" " " "
mąka żytnia 70%	55.85	57.00	56.75	" " " "
mąka pszenna	66.50—70.50	66.50—70.50	66.50—70.50	" " " "
otręby żytnie	28.00—29.00	26.75—28.75	27.00—27.50	" " " "
otręby pszenne	27.25—28.25	28.50	28.00	" " " "
Kraków				
pszenica	51.00—53.00	51.50—52.50	51.50—53.50	Cena franko Kraków
żyto	39.00—43.50	40.50—43.50	40.75—42.50	" " "
owies	38.50—39.00	38.00—38.50	38.50—39.50	" " "
jęczmień	35.50—36.50	36.50—37.50	36.50—37.75	" " "
mąka pszenna 50%	82.00—85.00	86.00	84.50—86.50	" " "
mąka żytnia 65%	58.00	59.00	58.00—59.00	" " "
otręby żytnie	26.50—27.50	27.00	26.50—27.50	" " "

Ceny podane za 100 klg.

Egzystuje od 1900 roku.

Za postępową fabrykację maszyn młyńskich

ZŁOTY MEDAL CZĘSTOCHOWA 1909 r.

Fabryka Maszyn i Kamieni Młyńskich

ŁĘGIEWSKI i HARTWIG

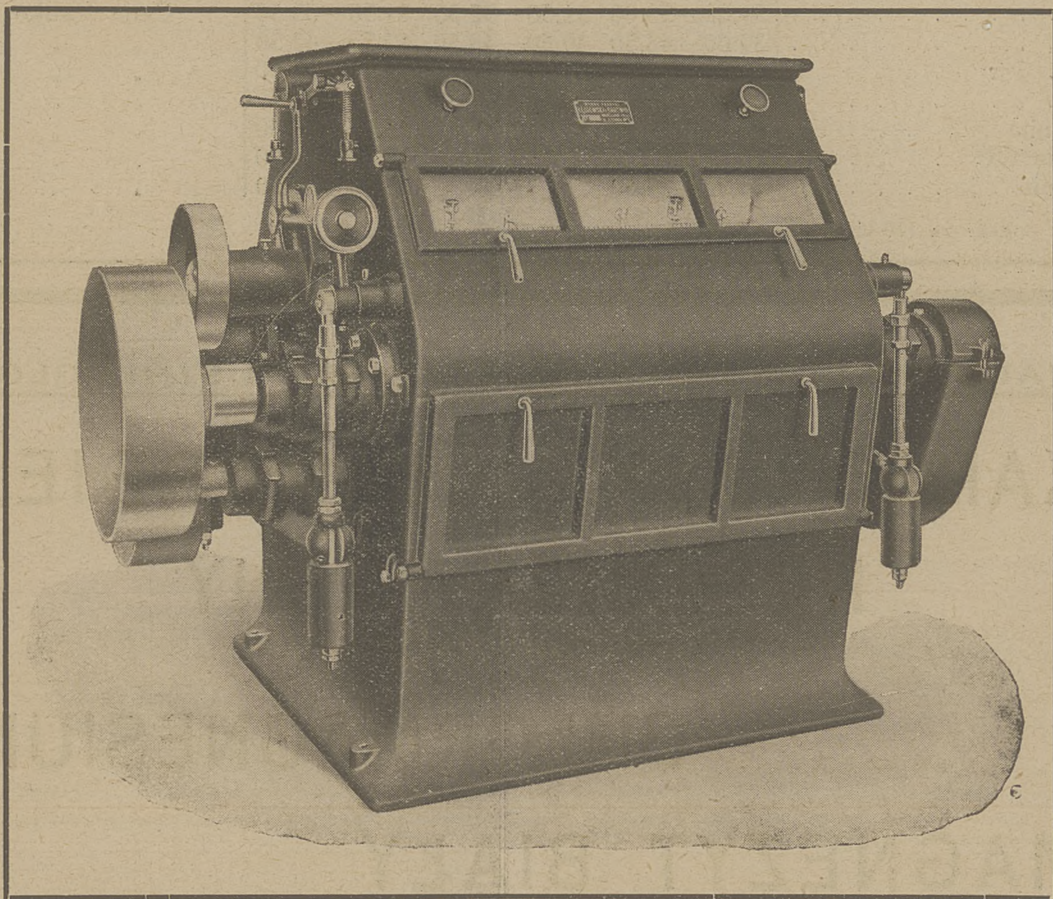
Warszawa-Praga, ul. Szeroka 11 (dom własny)

Telefony: 16-08 i 38-34.

POSTAWY WALCOWE

POJEDYNCZE i PODWÓJNE
O WAŁKACH SKOŚNIE LEŻĄCYCH
NAJNOWSZEJ KONSTRUKCJI

PYTLE PŁASKIE (Planzychtry) wolnowiszące, samokrężne
Z POPĘDEM GÓRNYM PRZEZ WAŁEK.

WIALNIE do młynów i silosów, Eureki, maszyny szmerglowe i szczotkowe, Perlaki wszelkich systemów.

WSZELKIE MASZYNY WYMAGANE DO MŁYNÓW

KOSZTORYSY i CENNIKI NA ŻĄDANIE BEZPŁATNIE

DOGODNE CENY i WARUNKI

LICZNE REFERENCJE ODBIORCÓW.

Wydawca: Związek Młynarzy Polskich (Stanisław Pytlewski). **Redaktor:** Feliks Lewandowski.